

Sygn. akt I ACa 212/15

## WYROK

*W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ*

Dnia 30 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Józef Wąsik (spr.)
Sędziowie:	SSA Sławomir Jamróg SSO del. Barbara Baran
Protokolant:	sekr.sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 30 kwietnia 2015 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa S. B.

przeciwko Bankowi (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 16 grudnia 2014 r. sygn. akt VII GC 145/14

**1. oddala apelację;**

**2. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

Sygn. akt I A Ca 212/15

## UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 9 czerwca 2014r. **S. B.** żądał zasądzenia od **Banku (...) Spółki Akcyjnej** w W. kwoty 126 786,06 zł z ustawowymi odsetkami od 21 lutego 2007r. do dnia zapłaty i zasądzenia kosztów procesu, tytułem bezpodstawnego wzbogacenia Banku jego kosztem. W uzasadnieniu wskazał, że kwotę powyższą Bank wyegzekwował od niego w toku postępowania prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym we Włoszczowie, który sprzedał należącą do niego nieruchomości, a postanowieniem z 21 lutego 2007r. dokonano podziału sumy uzyskanej ze sprzedaży i przyznano pozwanemu kwotę 126 768,06 zł. Powód wskazał dalej, że egzekucja powyższa była prowadzona na podstawie dwóch bankowych tytułów egzekucyjnych, którym sąd nadał klauzulę wykonalności wystawionych w związku z zawarciem umowy o kredyt nr (...). Sąd Okręgowy w Kielcach wyrokami z 4 lutego 2014r.

i 8 lutego 2014r. pozbawił oba tytuły wykonalności z powodu nieskuteczności wypowiedzenia umowy kredytu. Tym samym w wyniku egzekucji pozwany uzyskał kosztem powoda korzyść pozbawioną podstawy prawnej ze względu na utratę mocy przez bankowe tytuły egzekucyjne.

**W odpowiedzi na pozew Bank** wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Argumentował, że strony łączyła umowa kredytowa, którą powód zaprzestał wykonywać w IV kwartale 1998r. i w dacie ostatecznej spłaty kredytu jego zadłużenie wyniosło 932 500 zł samego kapitału. Fakt uchylecia wykonalności bankowych tytułów egzekucyjnych nie wpłynął na istnienie wymagalnych roszczeń pozwanego wobec powoda. Skoro w sprawach wytoczonych na podstawie art. 840 k.p.c. Sąd uznał, że bank nie rozwiązał skutecznie umowy w styczniu 1999r., to wymagalność niespłaconej wierzytelności nastąpiła w dniu 16 października 2002r. (umowna data spłaty kredytu). Ponieważ bank wszczynał postępowania egzekucyjne, to roszczenie Banku nie przedawniło się, a umorzenie postępowania egzekucyjnego z powodu pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności nie uchyla skutku w postaci przerwy przedawnienia. W tym stanie faktycznym nie istnieje po stronie pozwanego stan wzbogacenia kosztem powoda albowiem na skutek egzekucji pozwany odzyskał jedynie część należności a powód dalej jest zobowiązany do zapłaty ponad 800 000 zł samego kapitału. Przysporzenie majątkowe po stronie pozwanego nastąpiło na podstawie umowy kredytu a skoro między stronami istniało zobowiązanie, to błędne byłoby oparcie wyroku na przepisach o bezpodstawnym wzbogaceniu.

**Sąd Okręgowy w Kielcach** zaskarżonym wyrokiem oddalił powództwo, nie obciążając powoda kosztami procesu, ani kosztami sądowymi.

Za podstawę faktyczną powództwa, Sąd przyjął następujący stan faktyczny:

W dniu 17 października 1996r. powód prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą S. B. - Przedsiębiorstwo (...) w S., zawarł z Bankiem (...) S.A. Oddział Wojewódzki w K. umowę nr (...) o kredyt na kwotę 1.000.000 zł. na przedsięwzięcia tworzące nowe miejsca pracy w działalnościach pozarolniczych w gminach wiejskich oraz gminach miejsko-wiejskich, gwarantujących zatrudnienie ludności wiejskiej. Terminy spłaty i wysokość rat kredytu zostały określone w § 6 umowy. Ostatnia rata kredytu była płatna w dniu 16 października 2002 r. W 1998 roku raty kwartalne wynosiły po 12.500 zł., w latach 1999-2002 po 57.500 zł. i były płatne do końca miesiąca każdego kwartału.

Pismem z dnia 14 stycznia 1999r. pozwany na podstawie § 17 umowy kredytowej wypowiedział powodowi umowy oraz wezwał do spłaty kapitału w kwocie 932.500 zł. i odsetek w kwocie 392.781,88 zł. w terminie 7 dni od daty otrzymania wypowiedzenia (okoliczność bezsporna).

W dniu 8 lutego 1999r. Bank (...) S.A. Oddział w K. wystawił na podstawie ksiąg Banku, bankowy tytuł egzekucyjny stwierdzający istnienie wymagalnego zadłużenia S. B. z tytułu zaciągniętego kredytu na podstawie umowy kredytowej z 17.10.1996r. nr (...). Na wymagalne zadłużenie składały się 932 500 zł kredytu oraz 26 777,20 zł odsetek umownych za okres od 1 stycznia 1999r. do 7 lutego 1999r. i 58 855,26 zł odsetek przeterminowanych za okres od 1 stycznia 1999r. do 21 stycznia 1999r., łącznie 1 018 127,46 zł. Tytułowi powyższemu nadano klauzulę wykonalności w dniu 30 listopada 1999r.

Wnioskiem z dnia 16 lutego 2000r. skierowanym do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym we Włoszczowie pozwany wniósł o wszczęcie egzekucji przeciwko S. B.. Postępowanie to prowadzone pod sygnaturą akt KM 16/00.

W dniu 25 kwietnia 2000r. Bank (...) S.A. Oddział w K. wystawił na podstawie ksiąg Banku, bankowy tytuł egzekucyjny stwierdzający istnienie wymagalnego zadłużenia S. B. z tytułu zaciągniętego kredytu na podstawie umowy kredytowej z 17.10.1996r. nr (...). Na wymagalne zadłużenie składały się: kwota dopłat do oprocentowania kredytu pobranych z A. R.w wysokości 297.154,22 zł., odsetki ustawowe do dopłat pobranych z (...) za okres od 20.01.1997r. do 25.04.2000r. w wysokości 189.827,21 zł. Tytułem zostały także objęte dalsze należne odsetki ustawowe od kwoty dopłat. Postanowieniem z dnia 7 czerwca 2000r. w sprawie Co 23/00 Sąd Rejonowy we Włoszczowie w uwzględnieniu wniosku nadał powyższemu bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wykonalności. Na powyższe postanowienie dłużnik w czerwcu 2011r. złożył zażalenie zarzucając, że orzeczenie zostało wydane przez asesora sądowego, co było

sprzeczne z kodeksowymi i Europejską Konwencją Praw człowieka. Zażalenie to zostało prawomocnie odrzucone jako spóźnione.

Dowód: akta sprawy Co 23/00 Sądu Rejonowego we Włoszczowie.

Wnioskiem z dnia 2 sierpnia 2000r. skierowanym do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym we Włoszczowie pozwany bank wniósł o rozszerzenie egzekucji prowadzonej na podstawie pierwszego tytułu w sprawie KM 16/00 o należność w kwocie 486 981,43 zł z drugiego tytułu.

Postępowanie egzekucyjne postanowieniem z dnia 31 grudnia 2002r. zostało umorzone na podstawie art. 824 k.p.c. albowiem egzekucja z nieruchomości została umorzona wcześniej, nie ustalono żadnych ruchomości lub wierzytelności podlegających zajęciu a wierzyciel nie wskazał nowego sposobu egzekucji.

W dniu 30 września 2004r. pozwany wystąpił do tego samego komornika o wszczęcie egzekucji na podstawie obu wskazanych powyżej bankowych tytułów egzekucyjnych z nieruchomości dłużnika położonej w Ł. składającej się z działek nr (...) objętych księgą wieczystą nr KW (...). Nieruchomość powyższa została sprzedana w drodze licytacji a jej własność przysądzona na rzecz A. W.. Postanowieniem z dnia 12 kwietnia 2007r. sąd nadzorujący egzekucję dokonał podziału sumy uzyskanej z egzekucji w ten sposób, że na rzecz pozwanego banku przyznał kwotę 20 998,10 zł tytułem poniesionych kosztów egzekucji i kwotę 105 769,96 zł zaliczył na poczet wierzytelności banku z tytułu umowy kredytowej nr (...) wynikającą z bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 8 lutego 1999r. Egzekucja o dalsze należności została w dniu 17 października 2007r. umorzona na podstawie art. 824 §1 pkt 3 k.p.c. albowiem egzekucja z wierzytelności, ruchomości i wynagrodzenia okazała się całkowicie bezskuteczna.

W dniu 19 marca 2010r. pozwany złożył do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym we Włoszczowie wniosek o wszczęcie egzekucji na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego z 8 lutego 1999r. i 25 kwietnia 2000r. co do należności głównej w wysokości 838 983,85 zł, odsetek w kwocie 996 459,69 zł oraz dalsze naliczone od 27 listopada 2007r. do dnia zapłaty oraz z tytułu dopłat do oprocentowania. Postanowieniem z dnia 30 maja 2014r. komornik umorzył to postępowanie na podstawie art. 825 k.p.c. na wniosek wierzyciela. (Dowód: wniosek –k. 125-126 akt VII Gc 140/13, postanowienie w sprawie Km 263/10 –k. 50).

Wyrokiem z dnia 4 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy w Kielcach pozbawił wykonalności bankowy tytuł egzekucyjny z 25 kwietnia 2000r. co do kwoty 287 648,02 zł (dopłaty do oprocentowania) wraz z odsetkami ustawowymi, 169 597,96 zł odsetek ustawowych od dopłat za okres od 20 stycznia 1997r. do 25 kwietnia 2010r. i oddalił powództwo w pozostałej części to jest co do kwot już wyegzekwowanych to jest 9 506,20 zł i 20 229,25 zł.

Wyrokiem z dnia 4 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy w Kielcach pozbawił wykonalności bankowy tytuł egzekucyjny z 8 lutego 1999r. co do kwoty 838 983,85 zł niespłaconego kredytu, 26 777,20 zł odsetek ustawowych od kredytu za okres od 1 stycznia 1999r. do 7 lutego 1999, 58 855,26 zł odsetek przeterminowanych za okres od 1 stycznia do 21 stycznia 1999r. oraz co do dalszych odsetek od zadłużenia i oddalił powództwo w pozostałej części to jest co do kwoty 93 516,15, która została wyegzekwowana.

Podstawą rozstrzygnięcia w obu sprawach było ustalenie, że pozwany bank nie doręczył dłużnikowi skutecznie oświadczenia z dnia 14 stycznia 1999r. o wypowiedzeniu umowy kredytowej, co spowodowało niemożność postawienia w stan wymagalności całego kredytu i żądania spłacenia go w terminie 7 dni od doręczenia wypowiedzenia a w następstwie wystawienia bankowego tytułu wykonawczego. (wyrok i uzasadnienie w sprawach VII Gc 140/13 i VII GC 141/13 Sądu Okręgowego w Kielcach).

Okolicznością niesporną było to, że strony łączyła umowa o kredyt zawarta w ramach prowadzenia działalności gospodarczej, który winien być spłacony przez powoda do dnia 16 października 2002r., że powód nie spłacił całości zadłużenia, a w następstwie egzekucji pozwany bank otrzymał w 2007 r. kwotę 105 769,96 zł na poczet tej wierzytelności. Jednakże oba tytuły wykonawcze w postaci bankowych tytułów egzekucyjnych zostały prawomocnie pozbawione wykonalności. Powód nie zakwestionował również tego, że na dzień spłaty kredytu przewidziany umową

zalegał on bankowi z kwotą 932 500 zł kapitału (k. 45) a według wyciągu z ksiąg banku z dnia 13 listopada 2013r. wymagalne zadłużenie z tytułu tego kapitału wynosi 838 983,85 zł (k. 93 v).

Na wstępie Sąd ocenił charakter i skutki powództwa przeciwegzekucyjnego i stwierdził, że powództwo takie ma za przedmiot ukształtowanie prawa i jest środkiem merytorycznej obrony przeciwko dopuszczalności egzekucji, a wyrok uwzględniający powództwo tworzy nowy stan prawny w odniesieniu do egzekucji. Powództwo to, co do zasady, nie narusza prawomocności tytułu egzekucyjnego, jednakże w odniesieniu do bankowych tytułów egzekucyjnych i aktów notarialnych sytuacja jest odmienna. Ponieważ sąd nadając im klauzulę wykonalności nie bada czy stwierdzony przez nie obowiązek świadczenia istnieje, nie korzystają one z powagi rzeczy osądzonej, a sąd rozpoznający powództwo z art. 840 k.p.c. może badać treść tego tytułu i na przykład dojść do przekonania, że obowiązek świadczenia nie powstał. W przedmiotowej sprawie Sąd badając oba tytuły wykonawcze doszedł do przekonania, że powód jest dłużnikiem banku z tytułu niespłaconego kredytu, ale wierzyciel nie mógł wystawić bankowego tytułu egzekucyjnego albowiem nie dokonał skutecznego wypowiedzenia umowy. Wobec powyższego zapewne należność z tytułu odsetek będzie przedstawiała się inaczej, aniżeli ustalał to wyciąg z ksiąg banku na dzień 13 listopada 2013r. (co zasygnalizował pozwany –k. 93 v), natomiast wobec braku spłat po tej dacie suma niespłaconego kapitału pozostaje taka sama i wynosi wielokrotnie więcej aniżeli wartość przedmiotu sporu. Umowa przewidywała bowiem, że kredyt jest udzielony na okres od 17 października 1996r. do 16 października 2002r. i będzie on spłacany w ratach do ostatnio wskazanej daty (§ 1 i 6 umowy -k. 96-97 akt VII GC 140/13). Powyższe oznacza, że wymagalność kredytu przynajmniej w odniesieniu do kapitału nastąpiła 16 października 2002r.

W konsekwencji Sąd przyjął, że powodowi nie służy prawo domagania się zwrotu wyegzekwowanej sumy przynajmniej w takim zakresie, w jakim została ona zaliczona na poczet wierzytelności przypadającej z tytułu niespłaconego kredytu to jest co do kwoty 105 769,96 zł. Roszczenie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia w ogólności (art. 405 k.c.) przysługuje wówczas, gdy przesunięcie majątkowe nie znajduje żadnej podstawy prawnej przewidzianej przez różnorodne normy całego systemu prawa prywatnego, gdy dla wzbogacenia strony pozwanej nie istnieje żadne usprawiedliwienie w normach prawnych, czynności prawnej albo orzeczeniu sądowym lub akcie administracyjnym (System Prawa Prywatnego. Tom 6. Prawo zobowiązań- część ogólna, pod red. A. Olejniczaka. C.H. Beck INP. Warszawa 2009, str. 227). Dlatego też nie można uznać za wypadek bezpodstawnego wzbogacenia sytuację, w której wyegzekwowano sumę pieniężną na podstawie nieprawidłowego tytułu wykonawczego, ale w sytuacji, gdy z norm prawa materialnego wynikało, że dłużnik był do tego świadczenia zobowiązany i było ono już wymagalne. Jak wskazano w orzecznictwie wzruszenie prawomocnego orzeczenia sądu prowadzi do automatycznego odpadnięcia podstawy prawnej świadczenia tylko wtedy, gdy odpadnie przyczyna w oparciu o którą sąd dokonał subsumcji danego stanu faktycznego do ustalonej normy ( wyrok SA w Gdańsku, V ACa 158/12). Dodatkowo należy stwierdzić, że w sytuacji, której dotyczy pozew nie została spełniona przesłanka wzbogacenia pozwanego i zubożenia powoda albowiem na skutek zaliczenia kwoty uzyskanej w drodze egzekucji na poczet wierzytelności kredytowej zmniejszeniu uległy wierzytelności banku, a zmniejszeniu pasywa powoda. Wyroki pozbawiające bankowe tytuły egzekucyjne wykonalności unicestwiły jedynie tytuł, na podstawie którego prowadzono egzekucje a nie tytuł prawny w postaci umowy kredytowej, który legitymizował dokonanie przesunięcia majątkowego.

Sąd uznał, że dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy ustalić należy, czy roszczenie banku nie uległo przedawnieniu i na wstępie podniósł, że roszczenie Banku z tytułu umowy kredytowej ulega przedawnieniu w okresie trzyletnim albowiem było ono związane z prowadzoną przez obie strony działalnością gospodarczą (art. 118 k.c.). Co prawda, bankowym tytułom egzekucyjnym klauzulę wykonalności nadał sąd, jednakże nie przesądza to o zastosowaniu art. 125 k.c. ustanawiającego dziesięcioletni termin przedawnienia dla roszczeń stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem sądu. Przepis ten nie ma zastosowania do bankowych tytułów egzekucyjnych albowiem w toku postępowania o nadanie klauzuli sąd nie dokonuje kontroli zasadności roszczenia banku (M. Pyziak-Szafnicka, Komentarz do art. 125 k.c., Lex 2014, Adam Jedliński. Komentarz do art. 125 k.c. w: Kodeks cywilny, Komentarz. Tom I części ogólna pod red. A. Kidyby. WKP 2012). Zgodnie z art. 123 §1 pkt 1 k.c. bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju (...) przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia.

Orzecznictwo w odniesieniu do bankowych tytułów egzekucyjnych przyjęło, że bieg przedawnienia roszczenia banku przerywa zgłoszenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności (orzeczenie Sądu Najwyższego z 23 listopada 2011r. IV CSK 156/11, z 12 stycznia 2012r. II CSK 203/11) oraz wniosek o wszczęcie egzekucji (wyrok Sądu Najwyższego z 10 listopada 2003r. II CK 113/02), natomiast samo wystawienie tytułu nie powoduje omawianego skutku. Przy przyjęciu, że bieg terminu wymagalności kredytu rozpoczął się z dniem 16 października 2002r. to już wtedy toczyła się egzekucja zapoczątkowana wnioskiem z dnia 16 lutego 2000 r. w sprawie Km 16/00 (rozszerzona w sierpniu o należność z drugiego tytułu). Powstaje zatem pytanie czy ta egzekucja prowadzona w oparciu o wadliwy tytuł wykonawczy przerwała bieg przedawnienia. W ocenie Sądu, nieprawidłowość w wystawieniu bankowego tytułu egzekucyjnego nie niweczy skutku w postaci przerwania biegu terminu przedawnienia albowiem tylko takie zdarzenia, z którymi ustawa łączy bezskuteczność albo nieważność w sensie proceduralnym danego postępowania powodują, że bieg terminu przedawnienia nie ulega przerwaniu. Tytułem przykładu wskazać należy zwrot pozwu (art. 130 §2 k.p.c.), umorzenie postępowania zawieszono ( art. 182 §2 k.p.c.), cofnięcie pozwu ( art. 203 §2 k.p.c.), odrzucenie pozwu na przykład z powodu braku zdolności procesowej, braków w składzie organu czyli z przyczyn nieważności (art. 199 k.p.c.). Powyższe oznacza, że termin przedawnienia rozpoczął na nowo bieg w dniu 1 stycznia 2003r. po prawomocnym umorzeniu egzekucji w sprawie KM 16/00 w dniu 31 grudnia 2002r. z powodu bezskuteczności egzekucji, ale został on przerwany w dniu 30 września 2004r. kiedy to wierzyciel złożył wniosek o wszczęcie egzekucji z nieruchomości i postępowanie toczyło się pod sygnaturą KM 589/04. Zostało ono umorzone 17 października 2007r. na podstawie art. 824 §1 pkt 3 k.p.c. co oznacza, że bieg terminu przedawnienia rozpoczął się od jego uprawomocnienia się ale został znowu przerwany wnioskiem z dnia 19 marca 2010r. o wszczęcie egzekucji. Postępowanie prowadzone w jego następstwie pod sygnaturą KM 263/10 zostało umorzone na podstawie art. 825 pkt 1 k.p.c. w dniu 30 maja 2014r. Sąd podkreślił fakt, że nawet gdyby wierzyciel nie wniósł o umorzenie egzekucji, to prawomocny wyrok uwzględniający powództwo z art. 840 k.p.c. stanowiłby podstawę do umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 825 pkt 2 k.p.c., które to umorzenie nie uchyla skutku w postaci przerwania biegu przedawnienia. Wyrok ma bowiem charakter kształtujący tworząc nowy stan prawny.

W rezultacie powyższych rozważań Sąd doszedł do wniosku, że roszczenie banku z tytułu kredytu nie uległo dotychczas przedawnieniu, zatem nie może być mowy o jego bezpodstawnym wzbogaceniu w następstwie częściowo skutecznej egzekucji. Także roszczenie w zakresie kwoty 20 998,10 zł kosztów egzekucji nie może zostać uwzględnione na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu albowiem zostały one określone prawomocnym postanowieniem Sądu o podziale kwoty uzyskanej z egzekucji.

W zakończeniu rozważań Sąd wskazał, że w świetle dokonanej przez sąd oceny prawnej bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy pozostawała kwestia, czy roszczenie powoda ma podstawę prawną w art. 405 k.c. czy też w określającym szczególne jego przypadki art. 410 k.c. która byłaby istotna, gdyby Sąd rozważał określone w art. 411 podstawy do oddalenia powództwa o zwrot nienależnego świadczenia.

W oparciu o powyższe ustalenia i oceny powództwo na podstawie art. 410 k.c. Sąd oddalił jako niezasadne. Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd odstąpił od obciążenia powoda kosztami postępowania z uwagi na sytuację życiową i majątkową powoda.

**Apelację od tego wyroku wniósł powód** działając przez pełnomocnika z wyboru i zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1/ nierozpoznanie istoty sprawy w zakresie w jakim Sąd faktycznie uznał, że roszczenie banku stało się wymagalne na podstawie samej umowy kredytowej i fakt uchylenia wymagalności bankowych tytułów egzekucyjnych nie ma wpływu na ocenę zasadności roszczeń powoda (co stoi w sprzeczności z treścią art. 776 i 777 kpc) o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia / świadczenia nienależnego uzyskanego przez pozwanego w postępowaniu egzekucyjnym wyłącznie na podstawie tytułu wykonawczego który został uchylony;

2/ naruszenie art. 233, w zw. z art. 227 i 230 Kodeksu postępowania cywilnego w zakresie w jakim Sąd uznał za udowodnione okoliczności na podstawie dowodów które nie były przedmiotem oceny Sadu I instancji, tj. akt postępowania komorniczych prowadzonych z wniosku pozwanego wobec powoda, w szczególności w zakresie ustalenia przyczyn umorzenia w/w postępowania jak i terminu kiedy w/w postępowania winny być umorzone (także z zarzutem powoda konieczności umorzenia przez organ egzekucyjny z mocy prawa w oparciu o treść art. 823 kpc);

3/ błąd w ustaleniach faktycznych polegający na bezkrytycznym przyjęciu, iż samo nadejście daty zapłaty ostatniej raty kredytu (16.10.2002 r.) powoduje powstanie wymagalności roszczenia pozwanego wobec powoda, powodującej niezasadność roszczeń powoda. Wskazał, iż nie można uznać za uzasadniony w świetle w/w umowy kredytowej (a taka w ocenie sądu pozostaje causa roszczenia pozwanego wobec powoda) oczywisty uszczerbek w majątku powoda jakim było obciążenie powoda kosztami postępowania egzekucyjnego 20.998,10 zł. pobranymi przez organ egzekucyjny w sytuacji, kiedy odpadła podstawa prowadzonej egzekucji tj. został uchylony tytuł wykonawczy stanowiący podstawę prawną prowadzonej egzekucji;

3/ pominięcie w rozstrzygnięciu ustalenia, że do prowadzenia egzekucji komorniczej nie ma znaczenia fakt zaistnienia wymagalności roszczenia wskutek nadejścia daty zapłaty ostatniej raty umowy kredytu, a jedynie uzyskanie przez powoda prawidłowego pod względem merytorycznym i procesowym tytułu wykonawczego - co na dzień dzisiejszy nie ma miejsca.

Jednocześnie wniósł o dokonanie oceny:

a/ czy przerywa bieg przedawnienia fakt uprzedniego wszczęcia egzekucji komorniczej na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego którego wykonalność została później uchylona w zakresie egzekucji wszczętej w dniu 25.04.2000 r. oraz 2.08.2000 r. a umorzonych w dacie 31.12.2002 r. w sytuacji kiedy zgodnie z oceną prawną dokonaną przez Sąd I instancji wymagalność roszczenia pozwanego wobec powoda należy oceniać wg daty 16.10.2002 r.;

b/ czy doszło do przerwania biegu przedawnienia na podstawie później wszczynanych postępowania egzekucyjnych (w roku 2004 i w 2010) w sytuacji kiedy podstawą wszczęcia tych postępowania był bankowy tytuł egzekucyjny którego wykonalność została uchylona.

c/ czy nie stanowi bezpodstawnego wzbogacenia ew. świadczenia nienależnego fakt, iż egzekucja była prowadzona na podstawie tytułu wykonawczego którego wykonalność została uchylona.

W piśmie wniesionym osobiście powód zarzucił:

- naruszenie przepisów zarówno kpc, jak też kc, poprzez błędne przyjęcie, że strony ciągle łączy umowa kredytowa, gdy przedmiotem pozwu było bezpodstawne wzbogacenie, a nie realizacja umowy kredytowej,

- błędne przyjęcie, że już sama umowa kredytowa daje legitymację prawną do prowadzenia egzekucji komorniczej bez posiadania tytułu wykonawczego, a przecież takie działanie jest bezprawne, w świetle obowiązującego prawa,

- błędne przyjęcie przez Sąd, że wierzytelność pozwanego banku nie uległa przedawnieniu, co było konsekwencją błędnego orzeczenia wskazanego wyroku w pkt I.

Wskazując na powyższe zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości wraz z kosztami postępowania za obie instancje, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpatrzenia.

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego. Wniosła też o dopuszczenie dowodów z dokumentów, na okoliczności dotyczące przebiegu postępowania egzekucyjnych prowadzonych na wniosek pozwanego z majątku powoda, podejmowania przez pozwanego w toku tych postępowania

wszelkich czynności niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego i podstaw prawnych umorzenia tych postępowań.

### **Sąd Apelacyjny po rozpoznaniu apelacji, zważył, co następuje:**

Apelacja jest bezzasadna.

Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny przyjmuje za swoje oraz trafnie zastosował przepisy prawa procesowego i materialnego.

Nie mogą odnieść skutku zarzuty odnoszące się do oceny dowodów oraz błędu w ustaleniach faktycznych. W toku postępowania Sąd przeprowadził bowiem wszystkie wnioskowane przez strony dowody – w szczególności w zakresie wskazywanych przez powoda postępowań w sprawach I Co 326/04 prowadzonego przez Sąd Rejonowy we Włoszczowie, KM 589/04 prowadzonego przez komornika przy SR we Włoszczowie oraz akt spraw VII GC 140/13 oraz VII GC 141/13 prowadzonych przez Sąd Okręgowy w Kielcach. Należy podnieść, że powód w toku postępowania przed Sądem I instancji nie zgłaszał wniosków dotyczących przeprowadzenia dowodu z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy KM 263/10, ani zastrzeżeń w trybie art. 162 kpc co do sposobu przeprowadzenia dowodu z dokumentów znajdujących się w tych aktach, w związku z czym nie może obecnie podnosić zarzutów dotyczących postępowania w tym zakresie.

Należy jednak zwrócić uwagę, że pozwany złożył do akt sprawy istotny dowód z tych akt, a to postanowienie w przedmiocie umorzenia postępowania egzekucyjnego z dnia 30 maja 2014r. (karta 50) już przy odpowiedzi na pozew. Biorąc pod uwagę treść tego postanowienia za nietrafne należy uznać dotyczące podstawy umorzenia postępowania egzekucyjnego KM 263/10 i wskazywania na art. 823 kpc jako podstawę umorzenia tegoż postępowania. Wszak dopiero bezczynność wierzyciela w sytuacji w której powinien podjąć czynności potrzebna do prowadzenia postępowania prowadzi do umorzenia egzekucji z mocy prawa w trybie art. 823 kpc (por. np. wyrok SN z dnia 10 kwietnia 2008r. - sygn. akt IV CSK 16/08). Tymczasem, taka sytuacja w postępowaniach egzekucyjnych nie wystąpiła (KM 16/00, KM 589/04, KM 263/10). Postępowania umarzone były z uwagi na ich przeciągającą się bezskuteczność (KM 16/00 oraz KM 589/04), zaś postępowanie KM 263/10 z uwagi na pozbawienie prawomocnym orzeczeniem tytułu wykonawczego wykonalności.

Postępowanie KM 16/00 zostało umorzone ze względu na jego bezskuteczność w trybie art. 824 kpc w dniu 31 grudnia 2002r. (załącznik do odpowiedzi na pozew). Kolejny wniosek egzekucyjny (postępowanie KM 589/04) pozwany złożył w dniu 30 września 2004r. (załącznik do odpowiedzi na pozew) wnosząc o podjęcie egzekucji zgodnie z art. 985 § 2 kpc, tj. w oparciu o dotychczasowy opis i oszacowanie. Pozwany był reprezentowany przez kuratora. W toku licytacji nieruchomości został sprzedana – przysądzenie własności nastąpiło postanowieniem SR we Włoszczowie z dnia 6 listopada 2006r. Podział sumy uzyskanej z egzekucji nastąpił postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 21 lutego 2007r. (sygn.. akt I Co 326/04), zmienionym następnie postanowieniem z dnia 12 kwietnia 2007r. (załączniki do pozwu).

Niezależnie od bezskuteczności zarzutu (art. 162 kpc) należy podnieść, że postępowanie w sprawie KM 263/10 toczyło się od 19 marca 2010r. nieprzerwanie, aż do umorzenia postanowieniem komornika z dnia 30 maja 2014. (Sąd Okręgowy zasadnie ustalił te fakty w oparciu o wniosek z k.126-127 akt sprawy oraz w/w postanowienie k.50). W świetle powyższego bezzasadne są zarzuty dotyczące nieprawidłowości prowadzonych na wniosek pozwanego postępowań egzekucyjnych oraz podstaw umorzenia tych postępowań. W konsekwencji nie nastąpiło przedawnienie, gdyż przerwa między umorzeniem postępowania egzekucyjnego a kolejnym wnioskiem o wszczęcie egzekucji nie przekroczyła trzech lat. Nie miała również miejsca sytuacja w której egzekucja zostałaby umorzona z uwagi na skutek bezczynności wierzyciela.

Za oczywiście bezzasadny należy uznać zarzut nierozpoznania istoty sprawy i błędnego przyjęcia, że strony łączy umowa kredytowa, gdy tymczasem podstawę powództwa stanowią przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu. W stanie faktycznym sprawy uchylenie bankowego tytułu egzekucyjnego nie spowodowało wygaśnięcia wymagalnych roszczeń

pozwanego w stosunku do powoda wynikających z powołanej umowy kredytu. Uchylenie tytułu wykonawczego działa bowiem ex nunc (działa więc na przyszłość,) i dotyczy wyłącznie tytułu egzekucyjnego w części w której został on uchylony, (por. T. Żyźnowski [w] „Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom IV”, Warszawa 2012, s. 350).

Nie zmienia istoty sprawy również stanowisko Sądu Okręgowy w Kielcach, że powodowi należy się zwrot wyegzekwowanego świadczenia i drogą tą jest wytoczenie odrębnego powództwa o zapłatę. Sąd miał zapewne na uwadze to, że w postępowaniu przeciwegzekucyjnym Sąd nie rozstrzyga kwestii podstaw prawnych egzekwowanego świadczenia. To, że wyegzekwowane świadczenie nastąpiło bez podstawy prawnej musi być zbadane w odrębnym procesie, tj. w niniejszym postępowaniu, w którym Sąd ustali czy powództwo jest zasadne.

Zasadnie zatem Sąd I instancji uznał natomiast i wyjaśnił w uzasadnieniu, że przesłanki bezpodstawnego wzbogacenia po stronie pozwanego nie zostały w niniejszej sprawie spełnione, a tym samym roszczenie powoda o zapłatę jest bezzasadne. Powód nie zwrócił pozwanemu prawie miliona złotych samej kwoty głównej wymagalnej na podstawie umowy kredytowej, zatem zarówno o wzbogaceniu powoda jak i o braku podstawy do wyegzekwowania spornej sumy i kosztów nie może być mowy, tym bardziej, że uchylenie bankowego tytułu egzekucyjnego nie dotyczyło tej części, a jedynie odsetek. Korzyścią majątkową jest przede wszystkim zwiększenie aktywów lub wierzytelności po stronie wzbogaconego lub zmniejszenie jego pasywów (por. R. Trzaskowski [w] „Kodeks Cywilny. Komentarz. Zobowiązania.”, Tom III, cz. 1, red. J. Gudowski, Warszawa 2013r., s. 267-268). Natomiast w stanie faktycznym niniejszej sprawy po stronie pozwanego nie zaistniał stan wzbogacenia się kosztem powoda, a na skutek przeprowadzonego postępowania egzekucyjnego wyegzekwowana została jedynie część przysługujących od powoda wymagalnych ówczesnie należności z tytułu umowy kredytu.

W sytuacji w której Sąd Okręgowy w Kielcach prawomocnie uznał, że wypowiedzenie umowy kredytu nie było skuteczne, w związku brakiem możliwości zapoznania się przez powoda z oświadczeniem woli Banku, przyjmując należy, że wymagalność wierzytelności pozwanego następowałyby w datach płatności poszczególnych rat kwartalnych wynikających z umowy kredytu.

Należy podkreślić, że to nie tytuł egzekucyjny jest źródłem istniejących zobowiązań powoda wobec pozwanego. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, jeżeli strony wiązał stosunek zobowiązaniowy, błędne jest oparcie wyroku na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Obowiązujące prawo wyklucza zdaniem konstruowanie roszczeń z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia wewnątrz wiążącego strony stosunku zobowiązaniowego (por. wyrok SN z dnia 03 grudnia 2004r. — sygn. akt IV CK 347/04). O bezpodstawnym wzbogaceniu można by mówić w sytuacji, gdyby strony nie wiązał stosunek zobowiązaniowy wynikający z umowy kredytu, lub gdyby pozwany wyegzekwował więcej niż wynosiły należności wynikające z umowy (por. np. wyrok SN z dnia 13 grudnia 2012r. — sygn. V CSK 7/12, wyrok SN z dnia 07 października 2010r. — sygn. akt IV CSK 95/10).

Nie można też zgodzić się z zarzutem powoda, że działania pozwanego były bezprawne i stanowią nadużycie prawa, skoro pozwany realizował przysługującą mu wierzytelność. Przeciwnie to działania powoda, korzystającego z pomocy publicznej i niespłacającego ogromnego kredytu, a narażającego pozwanego na dodatkowe koszty procesu noszą cechy nadużycia prawa w rozumieniu art. 5 kc.

Biorąc pod uwagę przedstawione argumenty Sąd Apelacyjny oddalił apelację na podstawie art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto w myśl zasady odpowiedzialności za wynik sprawy w oparciu o przepisy art. 98 k.p.c., 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 6 pkt 6 w związku z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu ( Dz.U. Nr 163, poz.1348) stosując minimalną stawkę w kwocie 2.700 zł. Sąd nie znalazł podstaw do zastosowania art. 102 kpc, gdyż uzasadnienie Sądu I Instancji powinno przekonać powoda o braku racji, a sama trudna sytuacja finansowa nie stanowi przesłanki odstąpienia od obciążania strony kosztami poniesionymi przez drugą stronę.